

**Булінг (цькування)– діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному чи фізичному здоров'ю потерпілого. Закон України «Про освіту»**

| Особа                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Покрокові дії                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Нормативно-правові документи:– Закон України «Про освіту»– Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)»– Постанова Кабінету Міністрів України від 03.10.2018 р. № 800 «Деякі питання соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі таких, що можуть загрозовувати їх життю та здоров'ю»– Лист Міністерства освіти і науки України від 29.01.2019 № 1/11-881 «Рекомендації для закладів освіти щодо застосувань норм Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)»</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Керівник закладу освіти                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <p>Забезпечує створення в закладі освіти безпечного освітнього середовища, вільного від насильства та булінгу (цькування), у тому числі:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>· приймає та розглядаєзаявипро випадки булінгу (цькування) здобувачів освіти, їхніх батьків, законних представників, інших осіб та видає рішенняпро проведення розслідування;</li> <li>· скликає засіданнякомісіїіз розгляду випадків булінгу (цькування) для прийняття рішення за результатами проведеного розслідування та вживає відповідних заходів реагування;</li> <li>· за результатами рішення комісії про підтвердження факту булінгуповідомляєуповноваженим підрозділам органів Національної поліції України та службі у справах дітей про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти;</li> <li>· забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг, стали його свідками або постраждали від булінгу (цькування);</li> <li>· з урахуванням пропозицій територіальних органів (підрозділів) Національної поліції України, Міністерства охорони здоров'я, Міністерства юстиції України, служб у справах дітей та центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді розробляє, затверджує та оприлюднює план заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти;</li> <li>· забезпечує оприлюднення на веб-сайтах, на дошках оголошень та при проведенні інструктажів для всіх працівників закладу освіти: правил поведінки здобувача освіти в закладі освіти; плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти; порядку подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про</li> </ul> |

|                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                          | випадки булінгу (цькування) в закладі освіти; порядку реагування на доведені випадки булінгу (цькування) в закладі освіти та відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Уповноважена особа за реалізацію норм законодавства у сфері запобігання та протидії булінгу (цькуванню) в закладі освіти | <ul style="list-style-type: none"> <li>· Повідомляє керівництво закладу освіти про факти булінгу (цькування) стосовно здобувачів освіти, педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком якого вона була особисто або інформацію про які отримала від інших осіб. Вживає невідкладних заходів для припинення булінгу (цькування)</li> <li>Бере участь: <ul style="list-style-type: none"> <li>у проведенні розслідування випадків булінгу (цькування)</li> <li>засіданні комісії з розгляду випадків булінгу (цькування).</li> </ul> </li> <li>· Повідомляє батькам здобувачів освіти за їх запитом інформацію про діяльність закладу освіти, у тому числі щодо надання соціальних та психолога-педагогічних послуг особам, які постраждали від булінгу (цькування), стали його свідками або вчинили булінг (цькування).</li> </ul> |
| Практичний психолог/соціальний педагог                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>· Повідомляє керівництво закладу освіти про факти булінгу (цькування) стосовно здобувачів освіти, педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком якого він був особисто або інформацію про які він отримав від інших осіб.</li> <li>· Вживає невідкладних заходів для припинення булінгу (цькування).</li> <li>· Може поспілкуватись з учасниками ситуації: жертвою, кривдником чи (кривдниками), свідками.</li> <li>· Забезпечує профілактику та запобігання булінгу (цькуванню).</li> <li>· Забезпечує надання консультативної допомоги батькам з питань булінгу.</li> <li>· Здійснює психологічний супровід здобувачів освіти, які постраждали від булінгу (цькування), стали його свідками або вчинили булінг (цькування).</li> </ul>                                                   |
| Класний керівник, учитель-предметник                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>· Повідомляє керівництво закладу освіти про факти булінгу (цькування) стосовно здобувачів освіти, педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком якого він був особисто або інформацію про яку він отримав від інших осіб.</li> <li>· Вживає невідкладних заходів для припинення булінгу (цькування).</li> <li>· За рішенням керівника закладу бере участь: <ul style="list-style-type: none"> <li>у проведенні розслідування випадків булінгу;</li> <li>засіданні комісії з розгляду випадків булінгу (цькування).</li> </ul> </li> <li>· Може поспілкуватись з учасниками ситуації: жертвою,</li> </ul>                                                                                                                                                                                   |

|                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|----------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                  | кривдником чи (кривдниками), свідками. · Проводить системну роботу з інформування, роз'яснення з метою формування навичок толерантної та ненасильницької поведінки, спілкування та взаємодії всіх учасників освітнього процесу; організації тематичних заходів, зустрічей, бесід, консультацій.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Медичний персонал закладу освіти | · Повідомляє керівництво закладу освіти про факти булінгу (цькування) стосовно здобувачів освіти, педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком якого він був особисто або інформацію, про яку він отримав від інших осіб. · Вживає невідкладних заходів для припинення булінгу (цькування). · Може поспілкуватись з учасниками ситуації: жертвою, кривдником чи (кривдниками), свідками. · Надає (у разі необхідності) невідкладну медичну допомогу.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Обслуговуючий персонал           | · Повідомляє керівництво закладу освіти про факти булінгу (цькування) стосовно здобувачів освіти, педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком якого він був особисто або інформацію, про яку він отримав від інших осіб. · Вживає невідкладних заходів для припинення булінгу (цькування).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Батьки постраждалої дитини       | · Подають керівництву закладу освіти заяву про випадки булінгу (цькування) стосовно дитини або будь-якого іншого учасника освітнього процесу. · Можуть вимагати повного та неупередженого розслідування випадків булінгу (цькування) стосовно дитини або будь-якого іншого учасника освітнього процесу. · Можуть брати участь у засіданні комісії з розслідування випадку булінгу. · Звертаються до уповноважених органів Національної поліції України та служби у справах дітей для повідомлення про випадок булінгу, у тому числі в разі незгоди з рішенням комісії, яка не кваліфікувала випадок як булінг. · Сприяють керівництву закладу освіти у проведенні розслідування щодо випадків булінгу (цькування). · Виконують рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) в закладі освіти. · Можуть запитувати інформацію про діяльність закладу освіти, у тому числі щодо надання соціальних та психолого-педагогічних послуг особам, які постраждали від булінгу (цькування), стали його свідками або вчинили булінг (цькування). |
| Здобувачі освіти                 | · Повідомляють керівництво або працівників закладу освіти про факти булінгу (цькування) свідком яких вони                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     | були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Дитина, яка постраждала від булінгу | <ul style="list-style-type: none"> <li>· Звертається для подальшого реагування до керівника закладу або уповноваженої особи, або працівника закладу освіти, якому довіряє; · Та/або до батьків чи інших законних представників, органів Національної поліції, служби у справах дітей, органів державної влади чи органів місцевого самоврядування, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, спеціалізованих установ з надання безоплатної первинної правової допомоги, регіональних та місцевих центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги тощо. · Може брати участь у засіданні комісії з розслідування випадку булінгу.</li> </ul> |